

ความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ: การศึกษาทฤษฎีฐานราก

THE BASIC EDUCATIONAL INNOVATOR IN PUBLIC SECTOR: A STUDY FOR GROUNDED THEORY.

วสันต์ สุทธาวาศ (Wasan Sutthawart)^{*}

พิทักษ์ ศิริวงศ์ (Phitak Siriwong)^{**}

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ค้นหาความหมายของนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาครัฐ และ 2) สร้างทฤษฎีฐานรากเกี่ยวกับความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อหาข้อสรุปเชิงทฤษฎีจากมุมมองและทัศนะของข้าราชการสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) กำหนดตัวอย่างเชิงทฤษฎีด้วยคุณสมบัติ คือ เป็นข้าราชการสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความเชี่ยวชาญในการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีประสบการณ์ทำงานไม่น้อยกว่า 20 ปี ใช้แบบแผนการสุ่มตัวอย่างเป็นแบบเจาะจง และแบบสโนว์บอล จำนวน 12 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ระดับลึก การสังเกตและจดบันทึก และการศึกษาจากเอกสาร ผลการวิจัยพบว่า 1) นวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ หมายถึง ผู้ที่ริเริ่ม ประดิษฐ์คิดค้น สร้างสรรค์ และสนับสนุน ให้เกิดเทคนิควิธีการ รูปแบบ เครื่องมือ กระบวนการ หรือผลงาน ที่เป็นนวัตกรรม สำหรับใช้ ในการปฏิบัติงานของตนเอง องค์กร และส่งมอบไปยังระบบการจัดการศึกษา ซึ่งมีประโยชน์ มีคุณค่า และเหมาะสมต่อการพัฒนา และแก้ปัญหาทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ 2) ความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษา ในภาครัฐ มี 2 ประการ ประกอบด้วย ประการแรก คือ การได้มาซึ่งความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาในภาครัฐ มี 6 ปัจจัย ได้แก่ การโยกย้าย/เลื่อนตำแหน่งงาน การได้รับมอบหมายงานที่ท้าทาย การศึกษาดูงานและฝึกอบรม พัฒนาสมรรถนะ การพัฒนาทัศนคติและแรงจูงใจ การทบทวนการปฏิบัติงาน และการเผชิญ กับสิ่งแวดล้อม ใน องค์กรทางการศึกษาภาครัฐ ประการที่สอง คือ คุณลักษณะสำคัญของนวัตกรรมทางการศึกษาในภาครัฐ มี 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความสามารถ ด้านพฤติกรรม และด้านทัศนคติ โดยจะมีองค์ประกอบสำคัญในแต่ละด้าน ซึ่ง ตอนท้ายของบทความได้นำเสนอข้อเสนอแนะเชิงทฤษฎี และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติที่ได้จากผลวิจัย ซึ่ง มุ่งเน้นแนวทางเสริมสร้างศักยภาพความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสม

คำสำคัญ: การศึกษาขั้นพื้นฐาน, นวัตกรรม, นวัตกรรม

*

สาขาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Faculty of Management Science, Silpakorn University

**

รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Associate Professor, Dr., Faculty of Management Science, Silpakorn University

Abstract

This research was aimed 1) to find a meaning of basic educational innovator in public sector and 2) to theorize a grounded theory of basic educational innovator in public sector. The study was qualitative research designed to find a theoretical conclusion in the views of officers in the Office of Basic Educational Commission (OBEC). A sample, theoretically determined with characteristics, was 12 officers who were experted in research and develop of basic educational innovation, and not less than 20 years of work experiences. The researcher used purposive and snowball sampling techniques to get the sample. The researcher collected data by in-depth interview, observation, note taking, and documentary study. The result showed that 1) basic educational innovator in public sector means who was initiate, invent, create, and support of innovation technique, model, tool, process or product for using in their work, organization and deliveries to the educational system, that is useful, valuable and appropriate to the development and solution of basic education in the public sector. 2) The basic educational innovator in public sector had 2 dimensions including. First, acquisition of basic educational innovator in public sector that had 6 factors consisted of job rotation/promotion, challenging work assignments, visiting and training, attitudes and motivation development, action review and confrontation to educational organization environment in the public sector. Second, key characteristic of basic educational innovator in the public sector had 3 dimensions including ability, behavior and attitude, all these consists of several essential-elements. At the end of article, the research also proposed both theoretical and practical suggestions that focus on the appropriated potentiality development approach for basic educational innovator.

Keywords: *Basic Education, Innovation, Innovator*

บทนำ

นวัตกรรม (Innovation) เติบโตมาอย่างยาวนานควบคู่กับการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโลก จากนวัตกรรมเชิงเกษตรกรรม เมื่อ 8,500 ปีก่อนคริสตกาล เปลี่ยนผ่านสู่นวัตกรรมเชิงการประดิษฐ์พื้นฐานแห่งความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการอย่างต่อเนื่อง เรื่อยมาจนถึงในทศวรรษที่ 80 และ 90 ซึ่งเป็นช่วงเวลาของความเปลี่ยนแปลงด้านสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ที่เห็นได้เด่นชัด อาทิ การผลิตแบบอุตสาหกรรม เศรษฐกิจเสรีที่พัฒนาไปทั่วโลก บริษัทข้ามชาติทางด้านอุตสาหกรรม และเศรษฐกิจตลาดใหม่ในยุโรปตะวันออก การล่มสลายของระบอบคอมมิวนิสต์ในยุโรปตะวันออก รวมถึงประเทศกำลังพัฒนาทั่วโลกที่ประสบ ความ

ยากลำบาก ด้านความเจริญเติบโต ด้านเศรษฐกิจและสังคม ปัญหาด้านสงคราม และเป็นยุคที่มีอัตรา การเติบโตของจำนวนประชากรอย่างมากไปทั่วโลก (Diamond, 1997)

จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ได้นำไปสู่ยุคแห่งความสับสนและความไม่แน่นอน พร้อมๆ กับการพัฒนาเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) และการสร้างสรรค์นวัตกรรม (Shafritz and Ott, 2001) ซึ่งล้วนเป็นแรงขับสู่การเปลี่ยนผ่านกระบวนทัศน์ (Paradigm Shift) (Kunh, 1962) จากทัศนะที่มองมนุษย์เป็นเสมือนเครื่องจักร ทัศนะที่มองชีวิตในสังคมว่ามีลักษณะแก่งแย่งแข่งขันเพื่อการดำรงอยู่ ความเชื่อที่ว่าความก้าวหน้าทางวัตถุอย่างไร้ขีดจำกัดนั้น สามารถได้มาโดยอาศัยการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยี กำลังกลายเป็นทัศนะที่ถดถอย และถูกทบทวนปรับเปลี่ยนอย่างถึงรากถึงโคน (Capra, 1996)

“ทุกอย่างล้วนมีการเปลี่ยนแปลง เมื่อสิ่งนั้นได้ดำเนินมาถึงจุดสิ้นสุด ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนั้น จะกรุยทาง สุวิถีใหม่เพื่อการก้าวเดินที่ไม่สิ้นสุด” (Everything will change when it comes to an end, the change will open a way for it and the way will keep it going for long) เป็นปรัชญาจากภูมิปัญญาดั้งเดิมของจีน ซึ่งสะท้อนความหมายเชิงการสร้างสรรค์นวัตกรรม (Yuduo and et al, 2011) ภายใต้การเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วและรุนแรงในทุกมิติ มีผลทำให้ประเทศต่างๆ ต้องพึ่งพาอาศัยกัน และเชื่อมโยงระหว่างกันมากขึ้น โลกที่เคยกว้างใหญ่กลับแคบลง สามารถติดต่อกันได้ภายในเวลาเสี้ยววินาที พรหมแดนธรรมชาติที่เคยเป็นอุปสรรคในการติดต่อ ได้เลือนหายจนกลายเป็นโลกไร้พรหมแดน จากนั้นโลกกำลังก้าวเข้าสู่ระยะแห่งการเปลี่ยนยุคสมัย ที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของประวัติศาสตร์โลกในยุคโลกาภิวัตน์ (Capra, 1996)

ประเทศไทยจึงต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ซึ่งส่งผลกระทบต่ออย่างเลี่ยงไม่ได้ต่อการพัฒนาหน่วยงานภาครัฐ ที่จำเป็นต้องปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการงานให้มีประสิทธิภาพ มีความทันสมัย สอดคล้องกับสังคมยุคใหม่ เพื่อให้ระบบราชการมีความเข้มแข็ง มีภูมิคุ้มกันที่ดีเพียงพอที่จะสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเสริมสร้างรากฐานที่แข็งแรง ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมให้สามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2556) ดังประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 ของการพัฒนาระบบราชการไทยในช่วงระยะปี พ.ศ. 2556 - 2561 ที่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาองค์การให้มีขีดสมรรถนะสูงและทันสมัย บุคลากรมีความเป็นมืออาชีพ โดยกำหนดกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพระบบราชการ เพิ่มผลผลิตในการปฏิบัติราชการ และส่งเสริมนวัตกรรม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2556) ซึ่งการมุ่งเน้นศักยภาพขององค์การเชิงสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดนวัตกรรม มีปัจจัยสำคัญที่สรรค์สร้างให้เกิดนวัตกรรม ก็คือ คน ปัญญา ความรู้ และทักษะความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ (Hoy and Miskel, 2008)

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ทราบถึงแนวคิดทฤษฎีว่าด้วยระบบ (Systems Theory) ทฤษฎีว่าด้วยสถาบัน (Institutional Theory) ทฤษฎีอาศัยทรัพยากรเป็นฐาน (Resource-Based Perspective) และทฤษฎีต้นทุนทางสังคม/เครือข่าย (Social Capital/Network Theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีพื้นฐาน ในการศึกษานวัตกรรม (Tepic and et al, 2013) ได้ชี้ให้เห็นว่า นวัตกรรมเป็นการแนะนำสิ่งใหม่หรือวิธีการใหม่ รวบรวมการผสมผสาน หรือการสังเคราะห์ความรู้ให้เกิดเป็นผลิตภัณฑ์/สินค้า กระบวนการหรือบริการใหม่ ที่มีคุณค่า ยิ่งไปกว่านั้น นวัตกรรมยังประกอบด้วย ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) และการ

ปฏิบัติงานจากการคิดอย่างอัจฉริยะของปัจเจกพนักงาน หรือทีมงานเพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ แต่ที่สำคัญกว่าการคิดอย่างสร้างสรรค์ คือ การนำเอาความคิดใหม่ ลงไปสู่การปฏิบัติจริงเพื่อการปรับปรุงสินค้า และบริการที่นำเสนอให้แก่ลูกค้า หรือ การกำหนดกระบวนการที่ดีกว่า มีประสิทธิภาพมากกว่าให้กับองค์กร (Lueeke and Katz, 2003)

นวัตกรรม จึงเป็นสิ่งที่ทำขึ้นใหม่หรือแตกต่างจากเดิมซึ่งอาจจะเป็นความคิด วิธีการ หรืออุปกรณ์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2552) โดยที่สิ่งใหม่นั้นเกิดจากการใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ที่มีประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคม และหมายรวมถึงสิ่งที่เกิดขึ้นจากความสามารถในการใช้ความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะ และประสบการณ์ทางเทคโนโลยีหรือการจัดการ มาพัฒนาให้เกิดผลิตภัณฑ์ หรือกระบวนการผลิต หรือบริการใหม่ เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด (สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ, 2557)

นอกจากนี้ จากการศึกษายังพบอีกว่า การนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมขึ้นในองค์กรได้นั้น ต้องมีการแสดงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับบุคคล กลุ่มงาน และองค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมสร้างนวัตกรรมระดับบุคคลนั้นเป็นผลของพฤติกรรมที่มีความซับซ้อน และประกอบด้วยพฤติกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การสร้างความคิด (Idea Generation) การสนับสนุนความคิด (Idea Promotion) และการทำให้ความคิดเป็นจริง (Idea Realization and Innovation) โดยการเกิดนวัตกรรมจะเริ่มจากการตระหนักปัญหา แสวงหาสิ่งที่จะมาสนับสนุนความคิด สร้างสิ่งสนับสนุน และผลิตตัวต้นแบบ (Prototype) นวัตกรรมจึงเป็นสิ่งที่สัมผัสได้ (Kanter, 1988)

การสร้างนวัตกรรมเป็นผลลัพธ์ของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสถานการณ์ ทำให้ก่อเกิดแนวคิดที่สามารถผลิตผลงานและผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีประโยชน์ (Zhou and George, 2001) และแสดงออกถึงกระบวนการคิด การนำเสนอความคิด และการผลักดันความคิดที่มีประโยชน์และแปลกใหม่ ที่เกี่ยวกับงานที่ตน ได้รับมอบหมายให้กับหน่วยงานหรือองค์กรได้ใช้ประโยชน์ต่อไป (ตรีทิพ บุญแย้ม, 2554) โดยจะเห็นได้ว่าความรู้ ความสามารถและประสบการณ์การเรียนรู้ นับเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างผลงานนวัตกรรม เพราะความรู้ เกิดจากการประมวลและตกผลึกทางข้อมูล และสารสนเทศ จนก่อให้เกิดความรู้ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญ ในการสร้างนวัตกรรม (เนาวนิตย์ สงคราม, 2556)

นอกจากนี้ การพัฒนาองค์การให้มีขีดสมรรถนะสูง ยังรวมถึงการเสริมสร้างแนวคิดองค์การแห่งการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การสร้างคนนวัตกรรม หรือเรียกว่า “นวัตกรรม” (Innovator) ซึ่งมีลักษณะสำคัญ คือ เป็นผู้ที่ชอบเสี่ยง (Venturesome) จะต้องเป็นคนแรกในการกระทำสิ่งต่างๆ มีความรู้ เป็นนักประดิษฐ์หรือมีความรอบรู้เทคโนโลยี หลงใหลในการสร้างนวัตกรรม มีความสัมพันธ์อันดีกับเครือข่ายต่างๆ มีความสามารถในการเข้าใจและประยุกต์ความรู้เชิงเทคนิคที่ซับซ้อน สามารถรับมือกับสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนระหว่างการพัฒนานวัตกรรมได้ดี (Rogers, 1983) โดยแบ่งได้เป็น 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) นวัตกรรมแบบผู้รักษาประตู (Gatekeeper) เป็นผู้รวบรวมและส่งต่อข้อมูลอย่างเหมาะสม 2) นวัตกรรมแบบผู้สร้างสรรค์ความคิด (Idea Generator) เป็นผู้ที่ชอบคิดสร้างสรรค์อยู่ตลอดเวลา 3) นวัตกรรมแบบผู้สนับสนุน (Coach) เป็นผู้ผลักดันให้นำความคิดใหม่มาประยุกต์ 4) นวัตกรรมแบบเจ้าพ่อ (Godfather) เป็นผู้เชี่ยวชาญและประสบความสำเร็จด้านการสร้างสรรค์นวัตกรรมอย่างแท้จริง (ปรีดา ยังสุขสถาพร, 2552) นอกจากนี้ นวัตกรรมต้องมีความเชี่ยวชาญเฉพาะใน 5 ทักษะ คือ การเชื่อมโยง

ความคิด ตั้งคำถาม สังเกต ปฏิสัมพันธ์และทดลอง นอกจากนี้ ต้องกล้าทำสิ่งใหม่ ไม่พอใจกับสถานภาพปัจจุบัน กล้าเสี่ยงอย่างชาญฉลาดในการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง มีความกระตือรือร้นในการตั้งคำถามอีกด้วย (Dyer and et al, 2011)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ถือได้ว่าเป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ ซึ่งจัดตั้งโดยกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 และมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ให้มีภารกิจเกี่ยวกับการจัดและการส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้มีอำนาจหน้าที่หนึ่งที่สำคัญ กล่าวโดยสรุปคือ การพัฒนาระบบการบริหารและส่งเสริม ประสานงานเครือข่าย ข้อมูลสารสนเทศการนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ รวมทั้งการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเกี่ยวข้อง (ราชกิจจานุเบกษา, 2546) ซึ่งมุ่งการพัฒนาเชิงองค์การ และพัฒนาเชิงทรัพยากรมนุษย์ โดยมีนักวิชาการศึกษา เป็นทรัพยากรสำคัญ ในการขับเคลื่อนภารกิจของหน่วยงาน มีฐานะเป็นผู้เชี่ยวชาญพิเศษทางด้านการศึกษา มีหน้าที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัยและสร้างองค์ความรู้ เทคนิควิธีการและนวัตกรรมใหม่ๆ เกี่ยวกับเทคโนโลยี นวัตกรรมทางการศึกษา และนวัตกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาพัฒนาการปฏิบัติงาน เสนอแนะในการกำหนดนโยบาย และพัฒนางานด้านการศึกษา (สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ, 2551)

ภายใต้การขับเคลื่อนเชิงนวัตกรรมของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น ได้มุ่งเน้นให้นักวิชาการศึกษารังสรรค์นวัตกรรมในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ นวัตกรรมทางด้านหลักสูตร นวัตกรรม การเรียนการสอน นวัตกรรมสื่อการสอน นวัตกรรมประเมินผล และนวัตกรรมบริหารจัดการ (สำนักพัฒนา นวัตกรรมจัดการศึกษา, 2552) โดยจากที่กล่าวมาทั้งหมดนั้นได้ชี้ให้เห็นว่า นักวิชาการศึกษาเป็นฟันเฟืองหลักในระดับบุคคลสำหรับพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ มีความจำเป็นทั้งในภาคนโยบายและภาคปฏิบัติ ที่จะต้อง รังสรรค์นวัตกรรมสำหรับพัฒนาระบบการศึกษา ทั้งนี้ จากสภาพจริงของการพัฒนาพบว่า นักวิชาการศึกษามี การแสดงออกถึงพฤติกรรมสร้างนวัตกรรมในระดับบุคคล ซึ่งเกิดจากปัจจัย คือ เครือข่ายทางสังคม การเปิดกว้าง ทางความคิด และลักษณะการคิดริเริ่ม (วสันต์ สุทธาวาศ, 2558) แต่ยังไม่ถึงความเป็นคนนวัตกรรม หรือ ความเป็นนวัตกรรมอย่างแท้จริง กล่าวคือ บุคลากรยังไม่สามารถสร้างผลงานของตนให้มีคุณค่าในระดับของ ความ เป็นนวัตกรรมได้ในจำนวนที่เหมาะสม นวัตกรรมที่มีอยู่ส่วนมากเกิดจาก ผู้ที่ปฏิบัติราชการมาเป็นเวลานาน มีความรู้ความเชี่ยวชาญ มีผลงานทางวิชาการด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวมถึง มีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบในตำแหน่งงานระดับสูงขององค์การ

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจใช้ระเบียบวิธีทฤษฎีสถานราก (Grounded Theory) ต่อการทำความเข้าใจ ความหมายของคำว่า “นวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ” และ “อะไร คือ ความเป็นนวัตกรรมทาง การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ” ซึ่งผลการวิจัยจะสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ และใช้เป็นข้อมูลเพื่อพัฒนา แนวทางสนับสนุนให้เกิดนวัตกรรมเพิ่มขึ้น ตลอดจนเป็นแนวทางการคัดเลือกบุคคลที่มีแนวโน้มดังกล่าว รวมถึงได้ องค์ความรู้ใหม่ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การภาครัฐและองค์การทางการศึกษา ของประเทศไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ต้องการสร้างทฤษฎีฐานรากจากทัศนะและมุมมองของข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อ

1. ค้นหาความหมายของนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ
2. สร้างทฤษฎีฐานรากเกี่ยวกับความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ

วิธีดำเนินการวิจัย

การออกแบบการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีวิทยาการสร้างทฤษฎีฐานราก ผู้วิจัยใช้กระบวนทัศน์ แบบการตีความนิยม (Interpretivism) และการสร้างสรรคนิยม (Constructivism) ตามแนวทางของ Charmaz (2006) เพื่อค้นหาความหมายหรือทฤษฎีใหม่จากทัศนะของข้าราชการที่มีประสบการณ์ในการสร้างสรรค์นวัตกรรม ซึ่งเป็นไปตามบริบทชีวิตจริงตามธรรมชาติ นอกจากนี้ การสร้างฐานรากยังเหมาะในการทำความเข้าใจในมุมมองของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องที่ตนเองมีความรู้ความเชี่ยวชาญ สามารถประยุกต์ข้อมูลเพื่ออนาคตและนำไปสู่ การสร้างทฤษฎีจากข้อมูลเหล่านั้นได้ (Strauss and Corbin, 1990) โดยทฤษฎีจะถูกสร้าง (Construct) และตรวจสอบ (Verify) โดยการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์อย่างเป็นระบบ

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา เป็นการทำความเข้าใจถึงความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐของนักวิชาการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 2 ด้าน คือ 1) การให้ความหมายหรือนิยามของนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ และ 2) การค้นหาความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ เพื่อประโยชน์ในการกำหนดนโยบาย การวางแผน อันจะนำไปสู่การสร้างแนวทางพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีศักยภาพในการสร้างสรรค์นวัตกรรม ผ่านการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับหลักการด้านนวัตกรรมและการสร้างสรรค์นวัตกรรมในแง่มุมต่างๆ

2. ขอบเขตด้านพื้นที่ ศึกษาในหน่วยงานหลักของรัฐที่มีหน้าที่โดยตรงในการดูแลการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีผู้สามารถให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ โดยเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ที่มีความเชี่ยวชาญในการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ คือ เดือนมกราคม ถึง เดือนมิถุนายน 2557 โดยเป็นช่วงไตรมาสที่ 2 และ 3 ของปีงบประมาณ ซึ่งจะมีการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างต่อเนื่อง

ผู้ให้ข้อมูลหลักและการเลือกตัวอย่างเชิงทฤษฎี

การเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก บุคคล และพื้นที่ในการวิจัย เพื่อศึกษาการให้ความหมายของความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ ผู้วิจัยได้เลือกตัวอย่างเชิงทฤษฎี (Theoretical Sampling) ภายใต้อัตลักษณ์สำคัญ คือ ผู้ให้ข้อมูลมีความสอดคล้องและตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนั้น ข้าราชการตำแหน่งนักวิชาการศึกษาหรือเคียดำรงตำแหน่งนักวิชาการศึกษา ซึ่งรับผิดชอบเกี่ยวกับการศึกษาขั้นพื้นฐานมาไม่ต่ำกว่า 20 ปี มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และมีผลงานทางวิชาการด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นกลุ่มตัวอย่างเชิงทฤษฎี เนื่องจากบุคคลเหล่านั้น มีความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ในการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ สามารถให้สัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก (In-depth Interview) และแสดงการมีส่วนร่วมต่อการวิจัยและพัฒนาวัตกรรมทางการศึกษา (Participant) ได้อย่างชัดเจน เพื่อใช้ในการสร้างทฤษฎีที่ต้องการศึกษา (Patton, 1990)

ผู้ให้ข้อมูลหลักและกลุ่มตัวอย่างเชิงทฤษฎี คือ ข้าราชการสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากเป็นหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการที่มีหน้าที่โดยตรงตามกฎหมายในการรับผิดชอบ ในการวิจัยและพัฒนาวัตกรรมทางการศึกษา ผู้วิจัยใช้แบบแผนการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ร่วมกับการเลือกตัวอย่างแบบสโนว์บอล (Snowball Sampling) (ประสพชัย พสุนนท์, 2555) กล่าวคือ ผู้วิจัยมีความคุ้นเคยกับผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็น ข้าราชการตำแหน่งนักวิชาการศึกษาหรือเคียดำรงตำแหน่งนักวิชาการศึกษา ซึ่งรับผิดชอบเกี่ยวกับการศึกษาขั้นพื้นฐานมาไม่ต่ำกว่า 20 ปี มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และมีผลงานทางวิชาการด้านการวิจัยและพัฒนาวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยได้ขอความร่วมมือในการประสานงานเพื่อเข้าไปเก็บข้อมูลการวิจัย ภายหลังจากผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มตัวอย่างบางท่านได้แนะนำและประสานงานให้สัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างคนอื่นๆ โดยได้เก็บข้อมูลทั้งหมด 12 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ที่ปรึกษาประจำสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้เชี่ยวชาญประจำสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้อำนวยการสำนัก ผู้อำนวยการกลุ่ม และนักวิชาการศึกษาคำานุการพิเศษ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่สำคัญในการวิจัย คือ ตัวผู้วิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดและครบถ้วน ดังนั้น ผู้วิจัยต้องมีความไวต่อทฤษฎี (Theoretical Sensitivity) โดยผู้วิจัยได้เตรียมตัวในส่วนของการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ รวมถึงการวิจัยและพัฒนาวัตกรรมทางการศึกษา โดยผู้วิจัยได้เตรียมแนวคำถามในการวิจัยที่สร้างจากกรอบแนวคิดและทฤษฎีโดยใช้คำถามปลายเปิด รวมไปถึงการเข้าร่วมสังเกตในการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา และพูดคุยกับผู้ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้เตรียมเครื่องบันทึกเสียง เครื่องบันทึกภาพ ได้แก่ ไอแพด4 (Ipad4) โน้ต1 (Note1) สมุดจด และปากกา สำหรับการทำวิจัยภาคสนาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัยและเก็บข้อมูล 3 วิธีการ คือ 1) การสัมภาษณ์ระดับลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 12 คน เพื่อนำข้อมูลไปสร้างทฤษฎีฐานราก (Creswell, 1998) โดยผู้วิจัยเป็นผู้มีบทบาทหลักในการเก็บข้อมูล ด้วยแนวคำถามการสัมภาษณ์ (Interview Guide) 2) การสังเกตและจด

บันทึก (Observation and Field-note) ผู้วิจัยเข้าไปศึกษาข้อมูลด้วยการสังเกต โดยเลือกใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยได้รับการอนุญาตให้บันทึกเสียงการสนทนาด้วยไอแพด4 และโน้ต1 ทุกครั้ง โดยให้ความสำคัญกับน้ำเสียงและคำพูดประกอบการสังเกตท่าทางและมีการจดบันทึกในประเด็นสำคัญระหว่างการสัมภาษณ์ที่จำเป็นต่อการสร้างทฤษฎี โดยพยายามจัดการข้อมูลในรูปแนวคิดและโครงสร้างต่างๆ และ 3) การศึกษาเอกสาร (Document Analysis) เป็นการเตรียมตัวทั้งก่อนและระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลรวมถึงภายหลังที่เก็บข้อมูลแล้ว เป็นการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยจากหลายแหล่ง (Theoretical Triangulation) และบางครั้งกลุ่มตัวอย่างเชิงทฤษฎีซึ่งเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ได้มอบเอกสารที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

จริยธรรมในการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ต้องการมองถึงความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาครัฐ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อพัฒนาการศึกษาไทย ทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติของผู้บริหารเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และที่สำคัญที่สุด คือ คุณภาพนักเรียน ผู้วิจัย ได้ตระหนักถึงความอ่อนไหวและจริยธรรม จึงให้ความสำคัญต่อขั้นตอนและกระบวนการวิจัย โดยได้แจ้งและอนุญาตต่อผู้ให้ข้อมูลหลักและกลุ่มตัวอย่างเชิงทฤษฎีให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งได้มีการนัดหมายวันเวลาก่อนสัมภาษณ์ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่และ อาจได้รับผลกระทบจากการให้ข้อมูล ผู้วิจัยจึงไม่เปิดเผยรายนามของผู้ให้ข้อมูลหลักและกลุ่มตัวอย่างเชิงทฤษฎี

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยไม่กดดันผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยพยายามสัมภาษณ์อย่างผ่อนคลาย และพร้อมสัมภาษณ์ใหม่เพิ่มเติมในกรณีผู้ให้ข้อมูลหลักมีราชการด่วน การสัมภาษณ์เป็นรูปแบบการถามความเห็นเชิงวิชาการ มีการอภิปราย สอดแทรกการแสดงความคิดเห็น ผู้ให้ข้อมูลสามารถแสดงความคิดเห็นโดยอิสระ ทั้งนี้ ผู้วิจัยยังนำหลัก 5 ประการ ตามแนวทางของเจษฎา นกน้อย (2554) คือ 1) เคารพความเป็นส่วนตัว 2) รักษาความลับ 3) ความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย 4) การอธิบายโครงการวิจัยต่อผู้ให้ข้อมูล และ 5) ผลประโยชน์ การแลกเปลี่ยน และการแบ่งปัน มาปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของการวิจัย

การตรวจสอบข้อมูลโดยใช้วิธีการตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) เพื่อยืนยันว่าข้อมูลที่ได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ โดยพิจารณาจากช่วงเวลา สถานที่ และบุคคลที่แตกต่างกัน และใช้การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังให้ความสำคัญกับการตรวจสอบสามเส้า ด้านทฤษฎี (Theoretical Triangulation) โดยการตรวจสอบข้อมูลเรื่องเดียวกันจากแหล่งข้อมูลหลายแหล่ง จากนั้นพยายามสร้างมโนทัศน์ (Concept) ที่แตกต่างไปจากข้อมูลที่ได้มาแล้ว (Negative Case) จนกระทั่งข้อมูลไม่มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติม เรียกได้ว่าข้อมูลถึงจุดอิ่มตัว (Theoretical Saturation) และได้ข้อสรุปเชิงทฤษฎี

การใช้วิธีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือแบบสามเส้า ช่วยลดความผิดพลาดในการตีความโดยผู้มุ่มมอง ที่หลากหลาย ในการยืนยันความหมายที่ชัดเจนและถูกต้อง (Denzin and Lincoln, 2008) อย่างไรก็ตาม

ตาม ผู้วิจัย ได้พยายามตัดความคิดและความรู้สึกที่ติดตัวมาออกไป เพื่อวางท่าทางให้เป็นส่วนหนึ่งของการสัมภาษณ์ การสนทนา และร่วมกันค้นหา (Maykut and Morehouse, 1994) ความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาครัฐอย่างแท้จริง

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูลในการวิจัย เริ่มต้นด้วยการถอดการบันทึกเสียงการสัมภาษณ์จากไอแพด4 และโน้ต1 ออกมาในรูปข้อความโดยบันทึกลงในไฟล์คอมพิวเตอร์แบบคำต่อคำ (Verbatim) ผู้วิจัยอ่านข้อมูลทั้งหมด เพื่อให้เห็นภาพคร่าวๆ จากนั้นจึงใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป มาช่วยวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อความสะดวก ในการจัดการข้อมูล โดยมีขั้นตอน 4 ขั้น คือ 1) การเปิดรหัส (Open Coding) เป็นการนำข้อมูลมาแยกเป็นหมวดและหมวดย่อย 2) การหาแก่นของรหัส (Axial Coding) เป็นการกำหนดปรากฏการณ์หลักจากหมวดใดหมวดหนึ่ง พร้อมกับการพิจารณาความสัมพันธ์ 3) การเลือกรหัส (Selective Coding) เป็นการจัดหมวดหมู่ต่างๆ และ นำข้อมูลที่จัดหมวดหมู่แล้วมาทำการแปลความหมายข้อมูล (Interpreting Data) แล้วเขียนอธิบายเกี่ยวกับเงื่อนไขความสัมพันธ์ และกระบวนการของปรากฏการณ์ โดยอาศัยความไวทางทฤษฎี (Theoretical Sensitivity) จากประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษา แนวคิดและทฤษฎี รวมทั้งจากประสบการณ์ของผู้วิจัย และ 4) การสร้างทฤษฎี (Theory Generation) เป็นการนำเสนอทฤษฎีในรูปข้อความเพื่ออธิบายปรากฏการณ์ โดยทฤษฎีสามารถบอกปรากฏการณ์ผ่านเงื่อนไขต่างๆ

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้แนวทางของ Strauss and Corbin (1990) ร่วมกับการแสดงข้อค้นพบ ในรูปตาราง (Miles and Huberman, 1994) และมีข้อความบรรยายประกอบเพื่อความชัดเจนมากขึ้น

ผลการวิจัย

ข้อสรุปเชิงทฤษฎีของการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบไปด้วยความหมายและความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ แสดงดังตารางที่ 1 กล่าวคือ การแสดงถึงนิยามความหมายเฉพาะ การได้มาซึ่งความเป็น นวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ และคุณลักษณะสำคัญ 3 ด้าน คือ ด้านความสามารถ ด้านพฤติกรรม และด้านทัศนคติ ดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อสรุปเชิงทฤษฎีจากผลการวิจัย

ความหมายของนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ	ความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ
ผู้ที่ริเริ่ม ประดิษฐ์คิดค้น สร้างสรรค์ และสนับสนุน ให้เกิดเทคนิควิธีการรูปแบบ เครื่องมือ กระบวนการ หรือผลงาน ที่เป็นนวัตกรรม สำหรับ	1. การได้มาซึ่งความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ 1.1 การโยกย้าย/เลื่อนตำแหน่งงาน 1.2 การได้รับมอบหมายงานที่ทำหาย 1.3 การศึกษาดูงานและฝึกอบรมพัฒนาสมรรถนะ 1.4 การพัฒนาทัศนคติและแรงจูงใจ

ใช้ในการปฏิบัติงานของตนเอง องค์กร และส่งมอบไปยังระบบการ จัดการศึกษา ซึ่งมีประโยชน์ มีคุณค่า และเหมาะสมต่อการพัฒนาและ แก้ปัญหาทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาครัฐ	1.5 การทบทวนการปฏิบัติงาน 1.6 การเผชิญกับสิ่งแวดล้อมในองค์กรทางการศึกษาภาครัฐ
	2. คุณลักษณะสำคัญของนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ
	2.1 ด้านความรู้ความสามารถ - การแสวงหาความรู้ - การระดมทรัพยากร - การมองเห็นปัญหาและโอกาส - การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ - การเสนอ ผลักดัน และทำให้ความคิดให้เป็นจริง - การสร้างเครือข่าย - การทำงานร่วมกับผู้อื่น - การส่งมอบเชิงวิชาการ
	2.2 ด้านพฤติกรรม - ความกระหายในการคิดค้นสิ่งใหม่ๆ - ความช่างสังเกต - การมีข้อสงสัย ตั้งคำถาม และหาคำตอบ - ความละเอียดรอบคอบ - การเปิดใจและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น - ความมุ่งมั่นและปฏิบัติงานต่อเนื่อง - ความอดทนไม่ย่อท้อ - การประพฤติตนเป็นต้นแบบทางราชการและการศึกษา
	2.3 ด้านทัศนคติ - การมีจิตอาสาและรักษาประโยชน์ส่วนรวม - การคิดแง่บวก มองอุปสรรคเป็นโอกาส - การเชื่อมั่นในงาน ผู้ร่วมงาน และตนเอง - การให้เกียรติตนเองและผู้อื่น - การตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาและเยาวชน - การมีความภาคภูมิใจและซาบซึ้งในความเป็นข้าราชการ

ความหมายของนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ระดับลึก ถึงการให้ความหมายของนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ เป็นการตีความในแง่ผลการปฏิบัติ โดยพบว่าผู้ให้ข้อมูลหลักได้ให้ความหมาย คือ ผู้ที่ริเริ่ม

ประดิษฐ์คิดค้น สร้างสรรค์ และสนับสนุน ให้เกิดเทคนิควิธีการ รูปแบบ เครื่องมือ กระบวนการ หรือผลงาน ที่เป็นนวัตกรรม สำหรับใช้ในการปฏิบัติงานของตนเอง องค์กร และส่งมอบไปยังระบบการจัดการศึกษา ซึ่งมี ประโยชน์ มีคุณค่า และเหมาะสมต่อการพัฒนาและแก้ปัญหาทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ

กล่าวคือ เป็นผู้ที่มีพร้อมด้วยคุณสมบัติที่เหมาะสม มีความสามารถและทักษะที่จำเป็นต่อการพัฒนา นวัตกรรม และนำมาใช้ในการพัฒนาการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดผลผลิตที่มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อระบบ การศึกษา โดยการปฏิบัติงานนั้นอยู่บนพื้นฐานของความเป็นข้าราชการที่ดี มีใจรักและจิตอาสาในการอุทิศตน เพื่อพัฒนาการศึกษาและประเทศชาติ รวมถึงมีทัศนคติที่ดี เล็งเห็นความสำคัญของการยกระดับคุณภาพ การศึกษาและคุณภาพนักเรียน ด้วยความมุ่งมั่นตั้งใจในการพัฒนาการดำเนินงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่ยอดเยี่ยม และสร้างสรรค์นวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

ความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ

จากการวิจัยพบว่า ในการสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการศึกษาในภาครัฐให้ประสบผลสำเร็จนั้น มี หลักการ ที่สำคัญในระดับบุคคล คือ “ความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ” โดยหลักการดังกล่าว จะนำไปสู่ การสร้างสรรค์นวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการพัฒนาการศึกษาของประเทศ ซึ่งได้ ข้อค้นพบ จากการวิจัย 2 ประการ ดังนี้

1. การได้มาซึ่งความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ เป็นรูปแบบและองค์ประกอบ ของกระบวนการที่หล่อหลอมและสนับสนุนให้เกิดคุณลักษณะสำคัญบางประการในระดับบุคคลที่ส่งผลต่อ การ เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ ได้แก่

1.1 การโยกย้าย/เลื่อนตำแหน่งงาน คือ เป็นกระบวนการหลักที่เกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งใน ฐานะเดียวกันกับตำแหน่งเดิมและการเปลี่ยนแปลงในตำแหน่งที่สูงขึ้น โดยหมุนเวียนเปลี่ยนงานอย่างเป็นระบบ และมีความเหมาะสมของคนกับงาน ซึ่งในตำแหน่งงานใหม่นั้นๆ หากมีปัจจัยสนับสนุนที่เหมาะสม ก็จะช่วยเพิ่ม และพัฒนาความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ ความชำนาญ ความประพฤติ ทัศนคติ และความรับผิดชอบ ของ บุคลากร ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน ถือเป็นวงจรที่ทำให้เกิดพลวัตใน การพัฒนา สู่ความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความต่อเนื่อง

1.2 การได้รับมอบหมายงานที่ท้าทาย เป็นปัจจัยสนับสนุนในการพัฒนาศักยภาพที่สำคัญ กล่าวคือ เป็นการเพิ่มคุณค่าในงานที่ทำ โดยมากลักษณะงานจะมีความสำคัญในระดับนโยบายของกระทรวง ซึ่ง บุคลากรจะมีอิสระในการบริหารจัดการและได้เรียนรู้อย่างใกล้ชิดกับผู้มีความสามารถและผู้บริหารระดับสูง ส่งผลให้เกิดความชำนาญในงานที่หลากหลายขึ้น เกิดความรับผิดชอบในงานของตน เกิดความแปลกใหม่ เกิดการ พัฒนาและการแสวงหาทักษะความชำนาญที่มากขึ้น ได้พัฒนาสัมพันธภาพและเครือข่ายใหม่ๆ ทั้งภายในและ ภายนอกองค์กร

1.3 การศึกษาดูงานและฝึกอบรมพัฒนาสมรรถนะ เป็นปัจจัยสนับสนุนในการเปิดโลกทัศน์ ซึ่ง จำเป็นต่อบุคลากร ที่จะได้เพิ่มพูนองค์ความรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางด้านการจัดการศึกษาใหม่ๆ เป็น โอกาสในการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และทักษะ สร้างความพร้อมในการปฏิบัติงาน อันจะนำไปสู่ การยก มาตรฐานการปฏิบัติงานให้สูงขึ้น

1.4 การพัฒนาทัศนคติและแรงจูงใจ เป็นปัจจัยสนับสนุนให้เกิดแรงกระตุ้นที่จะช่วยดึงศักยภาพของบุคลากรออกมาได้อย่างเต็มที่ โดยต้องทำให้บุคลากรรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าและมีความสำคัญต่อองค์กร เชื่อมมั่นในศักยภาพของตน สร้างให้เกิดความภาคภูมิใจในงานด้านการศึกษา สร้างแรงบันดาลใจ และการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา รวมถึงต้องไม่กลัวการเปลี่ยนแปลง พร้อมเผชิญทุกอุปสรรคและโอกาส ซึ่งนอกจากจะถือเป็นการพัฒนาศักยภาพบุคลากรจากภายในจิตใจแล้ว ยังเป็นการรักษาคนดี คนเก่ง ให้อยู่กับองค์กร ด้วยความผูกพันในองค์กร ผูกพันในงาน ผูกพันในความเป็นบุคลากรทางการศึกษาและข้าราชการ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

1.5 การทบทวนการปฏิบัติงาน เป็นปัจจัยสนับสนุนที่จะช่วยถอดบทเรียนและองค์ความรู้ ที่ได้จากการปฏิบัติงาน มาเป็นข้อมูลเพื่อประยุกต์ใช้ให้สามารถทำงานนั้นและงานอื่นได้ดีขึ้นในครั้งต่อไป โดยต้องทบทวนการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ทั้งด้านความสำเร็จและปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งจะทำให้ทราบว่าตนเองและองค์กรต้องแก้ไข ส่งเสริม พัฒนา อะไรและอย่างไร เพื่อนำมากำหนดเป็นแนวทางการดำเนินงานที่ดีต่อการบรรลุเป้าหมายทางการศึกษา

1.6 การเผชิญกับสิ่งแวดล้อมในองค์กรทางการศึกษาภาครัฐ เป็นปัจจัยสนับสนุนที่ ถูกเสริมแรงจากการกระทำของสิ่งแวดล้อมภายในองค์กร เช่น ด้านวัฒนธรรมองค์กร ค่านิยม ที่มีลักษณะเฉพาะตามโครงสร้างองค์กรแบบราชการและองค์กรด้านการศึกษา รวมถึงด้านเพื่อนร่วมงาน เกี่ยวกับเรื่องของอุปนิสัย ความคิด ทัศนคติ ภูมิหลังในการทำงาน และช่องว่างระหว่างวัย ด้านความพร้อมของเครื่องมือและอุปกรณ์ ในการทำงาน ด้านรูปแบบการดำเนินงาน เป็นต้น ซึ่งจะส่งผลต่อความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาจาก 2 แง่มุม ที่มีความสุดโต่งของสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ สิ่งแวดล้อมที่ยอดเยี่ยมจะเอื้อต่อการสร้างสรรค์และพัฒนา นวัตกรรม และอีกแ่งมุม คือ สิ่งแวดล้อมที่แยก็จะเป็แรงขับในการสร้างสรรค์และพัฒนา นวัตกรรมได้ เช่นเดียวกัน

2. คุณลักษณะสำคัญของนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ เป็นคุณลักษณะที่พบได้จากบุคคลที่เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ โดยผลจากการวิจัยสามารถแบ่งได้เป็น 3 ด้าน ได้แก่

2.1 ด้านความสามารถ เป็นทักษะและความชำนาญในทางปฏิบัติที่จำเป็น ในระดับของ ความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ ประกอบด้วย

- **การแสวงหาความรู้** คือ ความสามารถในการรวบรวม ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ และสามารถสร้างความรู้ใหม่เพิ่มเติมได้จากแหล่งต่างๆ แล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาและพัฒนาการศึกษาได้อย่างตรงเป้าประสงค์ จากการได้มาซึ่งองค์ความรู้ที่ไม่หยุดนิ่ง มีความทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ มีคุณภาพและลุ่มลึก

- **การระดมทรัพยากร** คือ ความสามารถในการรวบรวม เงิน สิ่งของ วัสดุอุปกรณ์ รวมถึงกำลังคนที่มีความรู้ความสามารถที่เกี่ยวข้อง ให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และเพียงพอต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง

- **การมองเห็นปัญหาและโอกาส** คือ ความสามารถในการที่ไม่ละเลยปัญหาในทุกมิติ เข้าใจถึงความเชื่อมโยงของปัญหาตั้งแต่ระดับผู้เรียน ผู้สอน โรงเรียน เขตพื้นที่การศึกษา และระดับกระทรวง โดยลงมือปฏิบัติด้วยการมองเห็นปัญหานั้นเป็นโอกาสในการแก้ไข พัฒนา และสร้างสรรค์สิ่งใหม่

- **การคิดริเริ่มสร้างสรรค์** คือ ความสามารถในการคิดที่มีความแปลกใหม่ คิดนอกกรอบ และหลุดจากการครอบงำทางความคิดขององค์การภาครัฐและองค์การทางการศึกษาเดิมๆ สามารถนำความรู้ทางการศึกษา และความรู้อื่น มาดัดแปลง ผสมผสาน ให้เป็นความคิดที่มีมุมมองใหม่ที่สามารถตอบสนอง ต่อเหตุการณ์หรือปัญหาทางการศึกษาได้ดีขึ้น มีความสร้างสรรค์อย่างรอบด้าน มีคุณค่า และเป็นประโยชน์

- **การเสนอ ผลักดัน และทำความคิดให้เป็นจริง** คือ ความสามารถในการนำเสนอความคิด ให้เหตุผลที่เป็นที่ยอมรับ และสร้างให้เกิดการเห็นพ้อง เพื่อให้เกิดการสนับสนุนแนวคิดสู่การปฏิบัติจริง ซึ่งถือเป็นความสามารถเชิงพัฒนา ด้วยการเชื่อมโยง ความคิด การปฏิบัติ และผลลัพธ์ ให้เกิดเป็นรูปธรรม

- **การสร้างเครือข่าย** คือ ความสามารถในการเชื่อมโยงระหว่างบุคคลกับบุคคล หรือระหว่างบุคคลกับกลุ่ม หน่วยงาน ทั้งภายในและภายนอก รวมถึงองค์การทางการศึกษาอื่นและองค์การต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถเชื่อมโยงได้อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อให้เกิดการสนับสนุนการปฏิบัติงาน ให้มีประสิทธิภาพ เข้มแข็ง และยั่งยืน

- **การทำงานร่วมกับผู้อื่น** คือ ความสามารถในการมีส่วนร่วมกับบุคคลหรือกลุ่มงาน ภายใต้ความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ทางการศึกษา เพื่อการปฏิบัติงานร่วมกันทุกฝ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสุข ราบรื่น หรือเกิดข้อขัดแย้งน้อยที่สุด

- **การส่งมอบเชิงวิชาการ** คือ ความสามารถในการถ่ายทอดผลผลิตที่ได้การปฏิบัติงาน เช่น รูปแบบการพัฒนา องค์ความรู้ หรือนวัตกรรม เป็นต้น โดยถ่ายทอดได้อย่างมีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และเหมาะสมกับบริบททางการศึกษา ซึ่งต้องมีขั้นตอน ระบบ ระเบียบแบบแผน และมีกระบวนการที่เหมาะสม ทั้งการส่งมอบภายในหน่วยงานและการส่งมอบภายนอก

2.2 ด้านพฤติกรรม เป็นการกระทำหรือลักษณะที่แสดงออกมาให้สังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน ในระดับของความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ ประกอบด้วย

- **ความกระหายในการคิดค้นสิ่งใหม่ๆ** คือ พฤติกรรมที่แสดงออกถึงสัญชาตญาณ แห่งการอยากได้อะไรที่มีสิ่งใหม่ๆ ทั้งปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และผลลัพธ์ ซึ่งมีความต้องการอย่างยิ่ง ที่จะแสวงหาและปฏิบัติโดยแสดงความกระตือรือร้น มีความตื่นตัวที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่จะประโยชน์ ในการปฏิบัติงาน และการพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

- **ความช่างสังเกต** คือ พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความละเอียดลออ จากการปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม วัตถุประสงค์ ความเป็นอยู่ ปฏิบัติการ และการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาในภาพรวมทั้ง องค์การ บุคคล และการปฏิบัติงาน โดยรอบรู้ทุกอย่างรอบตัว ทำให้ประเมินสถานการณ์ต่างๆ ได้รวดเร็ว

- **การมีข้อสงสัย ตั้งคำถาม และหาคำตอบ** คือ พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีข้อสงสัยกับสิ่งรอบตัว และตั้งคำถามกับสิ่งนั้นอยู่เสมอ เช่น กระบวนการพัฒนาการศึกษาที่ใช้อยู่มีประสิทธิภาพหรือไม่? เป็น

ความสำเร็จที่แท้จริงหรือภาพลวงตา? อะไรที่เป็นปัจจัยความสำเร็จ? เป็นต้น ซึ่งจะนำไปสู่ความจริงในการค้นหาคำตอบ เพื่อค้นหาแนวทางการพัฒนาและแก้ไขปัญหาคือดีขึ้นอยู่เสมอ

- **ความละเอียดรอบคอบ** คือ พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการให้ความสำคัญกับรายละเอียด ของการปฏิบัติงานในทุกแง่มุมอย่างรอบด้าน พินิจพิเคราะห์ และตรวจสอบความถูกต้องแม่นยำของข้อมูล กระบวนการ รวมถึงผลลัพธ์และผลกระทบ จากการดำเนินงานและผลผลิตที่ส่งมอบไปยังระบบการศึกษา

- **การเปิดใจและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น** คือ พฤติกรรมที่แสดงออกถึง ความเข้าใจ เข้าใจและยอมรับเหตุผลของผู้อื่น รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างด้วยใจที่ปราศจากอคติ ทั้งกับผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน ลูกน้อง และผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับบุคลากรทางการศึกษาในระดับภูมิภาคซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติและมีความใกล้ชิดกับนักเรียน ย่อมจะสะท้อนแนวคิดในทางปฏิบัติได้ลึกซึ้ง

- **ความมุ่งมั่นและปฏิบัติงานต่อเนื่อง** คือ พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความตั้งใจจะปฏิบัติราชการ ให้ดี หรือให้เกินมาตรฐานที่กำหนดไว้ ด้วยความเพียรและทุ่มเทเวลาให้กับการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ โดยไม่หยุด ไม่ละทิ้ง และไม่ลดคุณภาพของการปฏิบัติงาน

- **ความอดทนไม่ย่อท้อ** คือ พฤติกรรมที่แสดงออกถึงจิตใจอันหนักแน่น มั่นคง มีใจสู้ กายสู้ พร้อมทั้งจะปฏิบัติงานที่ยาก และเผชิญเหตุการณ์ต่างๆ โดยไม่รู้สึกรันทวนไหว อดทนต่อสภาพแวดล้อมขององค์การภาครัฐ ความอดทนต่อความคับแค้นใจ อดทนต่อการเชื่องช้า และอดทนต่อความเหนื่อยยากจากการทำงาน

- **การประพฤติตนเป็นต้นแบบทางราชการและการศึกษา** คือ พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการ ยึดถือและปฏิบัติตามระเบียบ ธรรมเนียมแบบแผนของทางราชการและองค์การทางการศึกษา กล่าวหาญยืนหยัด ในสิ่งที่ถูกต้อง และประพฤติปฏิบัติตนได้ควรค่าแก่การยกย่องสรรเสริญให้เป็นแบบอย่างที่ดี

2.3 ด้านทัศนคติ เป็นความรู้สึก ความคิดเห็น และการรู้ของบุคคลที่มีต่อ สิ่งของ บุคคล องค์การ สถานการณ์ และข้อเสนอใดๆ ซึ่งมีผลต่อปฏิกิริยาตอบสนองเชิงพฤติกรรม ในระดับของความเป็นนวัตกรรม ทาง การศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ ประกอบด้วย

- **การมีจิตอาสาและรักษาประโยชน์ส่วนรวม** คือ การมีความตระหนักรู้ และคำนึงถึงสังคม ส่วนรวม มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตัวเองทั้งในฐานะของข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงพร้อมที่จะเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม

- **การคิดเชิงบวก** คือ การมองสิ่งต่างๆ อย่างเข้าใจ และยอมรับได้ในด้านลบ มองปัญหา ความทุกข์ ความไม่ราบรื่นเป็นเรื่องธรรมดา รู้จักเลือกใช้ประโยชน์จากด้านบวกที่แฝงอยู่ในสิ่งนั้น มองอุปสรรค เป็นโอกาส คิดในแง่ที่สร้างสรรค์และจรรโลงจิตใจ รวมถึงไม่กลัวต่อการเปลี่ยนแปลงจากบริบทแวดล้อมต่างๆ

- **การเชื่อมั่นในงาน ผู้ร่วมงาน และตนเอง** คือ การปฏิบัติงานด้วยความไวใจและ ความมั่นใจ ต่อศักยภาพ ความถูกต้อง และคุณค่าของงานที่ทำ เพื่อนร่วมงาน และตนเอง ให้สำเร็จได้ตามที่ตั้งใจไว้ และบรรลุเป้าหมายทางการศึกษา

- **การให้เกียรติตนเองและผู้อื่น** คือ การตระหนักถึงคุณค่าของตนเอง เพื่อนร่วมงาน และผู้อื่น รู้จักถ่อมตนและยอมรับในความสามารถของผู้อื่น ใช้กริยาวาจาสุภาพ อ่อนน้อม ประพฤติปฏิบัติต่อผู้อื่น ด้วยความเคารพ ไม่หยิ่งทะนง ถือตัว จองหอง และกดทับผู้อื่น

- การตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาและเยาวชน คือ การมีทัศนคติต่อการศึกษว่าเป็นรากฐานที่ส่งเสริมความเจริญมั่นคงทุกของประเทศชาติ โดยมีเยาวชนเป็นทรัพยากรมนุษย์และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ จึงควรได้รับการศึกษา อบรม และฝึกฝนให้เจริญงอกงามทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจ ให้มีคุณธรรม ความรู้ ความคิด และความประพฤติ ที่เหมาะสม

- การมีความภาคภูมิใจและซาบซึ้งในคุณค่าความเป็นข้าราชการ คือ การมีใจรัก เต็มใจ และตระหนักถึงคุณค่าการระส่ำระสายในการรับใช้ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ทูมเทและเสียสละปฏิบัติหน้าที่ตามรอยพระยุคลบาท โดยมุ่งประโยชน์ของนักเรียน ระบบการศึกษา และประชาชนส่วนรวม เพื่อความมั่นคงและเจริญรุ่งเรืองของประเทศชาติอย่างเต็มกำลังความสามารถและมีความสุข

สรุปผลการวิจัย

สำหรับข้อสรุปเชิงทฤษฎีของการวิจัย มีดังนี้

1. นวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ คือ ผู้ที่ริเริ่ม ประดิษฐ์คิดค้น สร้างสรรค์ และสนับสนุนให้เกิดเทคนิควิธีการ รูปแบบ เครื่องมือ กระบวนการ หรือผลงาน ที่เป็นนวัตกรรม สำหรับใช้ในการปฏิบัติงานของตนเอง องค์กร และส่งมอบไปยังระบบการจัดการศึกษา ซึ่งมีประโยชน์ มีคุณค่า และเหมาะสมต่อการพัฒนาและแก้ปัญหาทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ ดังนั้น บุคลากรทางการศึกษาที่มีศักยภาพหรือเป็นนวัตกรรม ทางการศึกษา จะนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

2. ปัจจัยกระบวนการ คือ การโยกย้ายงานและเลื่อนตำแหน่งงาน เป็นกระบวนการสำคัญในการได้มาซึ่งความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ กล่าวคือ มีส่วนในการเพิ่มและพัฒนาความสามารถ พฤติกรรม และทัศนคติ จากการได้รับปัจจัยสนับสนุนที่เหมาะสม ตามบริบทของตำแหน่งงานใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง

3. ปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ การได้รับมอบหมายงานที่ท้าทาย การศึกษาดูงานและฝึกอบรมพัฒนาสมรรถนะ การพัฒนาทัศนคติและแรงจูงใจ การทบทวนการปฏิบัติงาน และการเผชิญกับสิ่งแวดล้อมในองค์กรทางการศึกษาภาครัฐ ซึ่งหากมีความเหมาะสมเพียงพอ ก็จะช่วยเสริมสร้างให้เกิดคุณลักษณะสำคัญของนวัตกรรมทางการศึกษาได้

4. คุณลักษณะสำคัญของนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านความสามารถ ด้านพฤติกรรม และด้านทัศนคติ ซึ่งบุคลากรทางการศึกษาใด มีคุณลักษณะสำคัญดังกล่าว อย่างครบถ้วน เหมาะสม ย่อมจะมีความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ

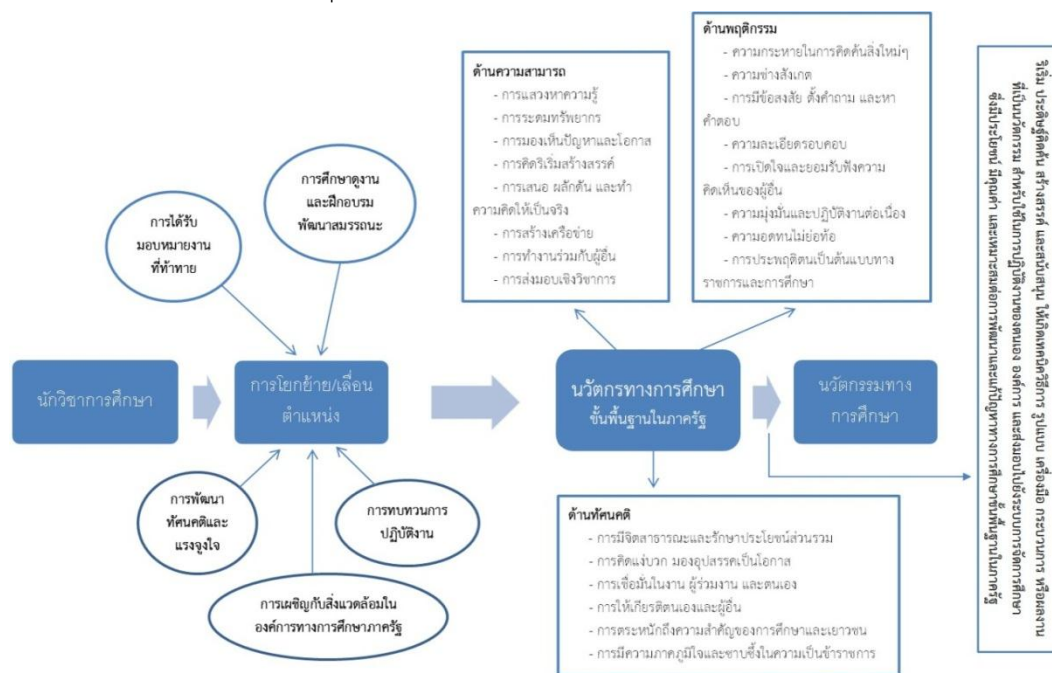
5. ความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ ต้องใช้เวลาในการเพาะบ่มให้เกิดคุณลักษณะสำคัญที่ต้องการ โดยดูจากผลลัพธ์ในการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพและคุณค่ามากขึ้นจนถึงในระดับนวัตกรรม

6. สภาพแวดล้อมในองค์กร 2 ประเภท ที่จะผลักดันให้เกิดความเป็นนวัตกรรมได้ คือ สภาพแวดล้อมที่ยืดหยุ่น จะเอื้อต่อการสร้างสรรค์และพัฒนา และในอีกแง่มุมหนึ่ง คือ สภาพแวดล้อมที่แยะ ก็จะเป็นแรงขับสู่การเป็น นวัตกรรมได้เช่นเดียวกัน

7. การรู้จักที่จะแสวงหาความรู้ มีความสำคัญในเชิงปฏิบัติมากกว่าการมีพื้นฐานความรู้ทางการศึกษากว่าคือ การแสวงหาความรู้จะทำให้เกิดความเป็นพลวัตทางความรู้ ได้ความรู้ใหม่ๆ เพิ่มขึ้น มีความทันสมัยและลุ่มลึก ในเชิงวิชาการ

8. แรงจูงด้านผลตอบแทนไม่ได้เข้ามาเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษา โดยแรงจูงใจหลักมาจากแรงจูงใจด้านจิตใจ ในเรื่องของความภาคภูมิใจที่ได้รับใช้ชาติและตอบแทนคุณแผ่นดิน

ข้อสรุปที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ คือ สามารถให้ความหมายของนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ ได้แก่ ผู้ที่ริเริ่ม ประดิษฐ์คิดค้น สร้างสรรค์ และสนับสนุน ให้เกิดเทคนิควิธีการ รูปแบบ เครื่องมือ กระบวนการ หรือผลงาน ที่เป็นนวัตกรรม สำหรับใช้ในการปฏิบัติงานของตนเอง องค์กร และส่งมอบไปยังระบบการจัดการศึกษา ซึ่งมีประโยชน์ มีคุณค่า และเหมาะสมต่อการพัฒนาและแก้ปัญหาทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ โดยผ่านกระบวนการโยกย้ายงานและเปลี่ยนตำแหน่งงาน ซึ่งจะได้รับภาระกระตุ้นและเติมเต็มจากปัจจัยสนับสนุนที่เหมาะสมจากงานใหม่นั้นๆ อย่างสม่ำเสมอ ทำให้เกิดเป็นความสามารถ พฤติกรรม และทัศนคติ ที่เป็นคุณลักษณะสำคัญในการก้าวข้ามขีดจำกัดของความเป็นนักวิชาการศึกษา สู่อุตสาหกรรมซึ่งความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ ที่จะสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อการศึกษาของชาติอย่างมีคุณค่ายิ่งขึ้น ทั้งนี้ นักวิชาการศึกษาหรือบุคลากรทางการศึกษาอื่นที่ขาดศักยภาพในระดับนวัตกรรมทางการศึกษา อาจเป็นเพราะขาดการโยกย้ายงานหรือเลื่อนตำแหน่งที่เหมาะสม หรือขาดโอกาสได้รับปัจจัยสนับสนุนที่เหมาะสมและเพียงพอต่อการพัฒนาศักยภาพของตน ให้มีคุณลักษณะสำคัญของความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาได้

รูปที่ 1 ความสัมพันธ์ของความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะเชิงทฤษฎี

1. การพัฒนาการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ ควรให้ความสำคัญกับคุณภาพของบุคลากรผู้รับผิดชอบ การพัฒนาการศึกษาด้วย โดยต้องพิจารณาถึงหลักการของความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ เพื่อสร้างเสริมความสามารถ พฤติกรรม และทัศนคติ ให้มีความพร้อมเหมาะสม

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรศึกษาทบทวนเพื่อจัดทำเกณฑ์มาตรฐานสำหรับปัจจัยด้านกระบวนการ และคุณลักษณะสำคัญ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหรือประเมินความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาครัฐ

3. หน่วยงานด้านการพัฒนาบุคลากรในภาครัฐ ควรให้ความสำคัญอย่างจริงจังในระดับนโยบาย เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพและสมรรถนะ ในระดับของความเป็นนวัตกรรมให้เพิ่มมากขึ้น โดยมี ทิศทางและกำหนดเป็นแนวทางพัฒนาที่ชัดเจน

ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติ

1. จากการวิจัยพบว่า มีองค์ประกอบในเชิงกระบวนการที่ส่งเสริมให้เกิดความเป็นนวัตกรรมดังกล่าว เช่น การโยกย้ายงาน หรือ การศึกษาดูงานและฝึกอบรม เป็นต้น ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาขั้น พื้นฐาน ในภาครัฐ ควรที่จะต้องสร้างระบบและกลไกที่จะสนับสนุนบุคลากรในองค์กรให้มีคุณลักษณะสำคัญ ใน การสร้างสรรค์นวัตกรรม

2. จากการวิจัยพบว่า มีหลักการสำคัญ 2 หลักการ ได้แก่ หลักการเชิงกระบวนการพัฒนานวัตกรรม และหลักการความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ ดังนั้น จึงควรนำหลักการเกี่ยวกับนวัตกรรม ทาง การศึกษาที่พบจากงานวิจัยนี้ ไปเผยแพร่และสร้างความตระหนัก ให้ผู้เกี่ยวข้องในทุกระดับเห็นถึงความสำคัญ ของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และกำหนดเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาบุคลากร

3. จากการวิจัยพบว่า มีรูปแบบความสัมพันธ์ของความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานใน ภาครัฐ ดังนั้น จึงควรสร้างแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) จากหลักการได้มาซึ่งความเป็นนวัตกรรมทาง การศึกษา ขั้นพื้นฐานในภาครัฐและคุณลักษณะสำคัญ เพื่อเป็นแนวทางขยายผลต่อยอดที่มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. ใช้ทฤษฎีฐานรากเพื่อทำความเข้าใจของความเป็นนวัตกรรมประเภทอื่นๆ จากมุมมองของกลุ่มตัวอย่าง เชิงทฤษฎีอื่น เช่น นักการศึกษาในภาคเอกชน หรือบุคลากรในหน่วยงานภาครัฐอื่น เป็นต้น

2. ตรวจสอบความถูกต้อง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ของทฤษฎีที่สร้างขึ้นจากการ วิจัยนี้ ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อยืนยันทฤษฎีด้วยวิธีวิทยาต่างๆ เช่น การวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) การวิเคราะห์ข้อมูลแวดล้อม (Data Envelopment Analysis) การวิเคราะห์อภิมาน (Meta Analysis) เป็นต้น

3. นำทฤษฎีฐานรากที่สร้างขึ้น จากการวิจัยนี้ไปพัฒนาตัวบ่งชี้ และต่อยอดเป็นรูปแบบหรือเส้นทาง หรือพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพความเป็นนวัตกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยนี้สำเร็จได้ เป็นเพราะความกรุณาของข้าราชการสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 12 ท่าน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ที่มีภารกิจในหน้าที่มาก แต่ก็ยินดีสละเวลาอันมีค่า ให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเวลานาน ผู้วิจัยกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

- เจษฎา นกน้อย. (2554). “การจัดการความหลากหลายในองค์กร: ตัวแบบทางด้านทรัพยากรมนุษย์เพื่อความเท่าเทียมกันของผู้มีอัตลักษณ์หลากหลายทางเพศ.” กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาย โปธิสิตา. (2556). “ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ.” พิมพ์ลักษณ์, กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง, พิมพ์ครั้งที่ 4.
- ตรีทิพ บุญแย้ม. (2554). “ปัจจัยเชิงสาเหตุทุกระดับที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสร้างนวัตกรรมระดับบุคคลและระดับกลุ่มงานเพื่อสร้างนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ในบริษัทเอกชนของไทย.” ปรียนุญาณิพนธ์ วท.ด. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิวต์ ศรีดำรง และ คณะ. (2554). “การบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพ: การศึกษาทฤษฎีฐานราก.” วิทยานิพนธ์ (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- เนาวนิตย์ สงคราม. (2556). “การสร้างนวัตกรรม: เปลี่ยนผู้เรียนให้เป็นผู้สร้างนวัตกรรม.” สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสพชัย พสุนนท์ และ พิทักษ์ ศิริวงศ์. (2556). “ประสิทธิภาพและคุณภาพแห่งความสำเร็จในการดำเนินการสหกรณ์การเกษตร: การศึกษาเพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก.” Veridian E-Journal, SU Vol.6 No.1: 610-628.
- ประสพชัย พสุนนท์. (2555). “การวิจัยการตลาด.” กรุงเทพฯ: บริษัท สำนักพิมพ์ท็อป จำกัด.
- ปรีดา ยังสุขสถาพร. (2552). “Inno Solutions.” สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2546). “กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546.” เล่ม 120 ตอนที่ 63 ก หน้า 17 ลงวันที่ 7 กรกฎาคม 2546.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). “พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554.” สำนักงานราชบัณฑิตยสถาน. สำนักนายกรัฐมนตรี.
- วสันต์ สุทธาวาศ. (2558). “ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมสร้างนวัตกรรมระดับบุคคลในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.” Veridian E-Journal ฉบับมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ ปีที่ 8, ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เมษายน 2558.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2556). “แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย (พ.ศ. 2556 – พ.ศ. 2561).” สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ. (2557). “นิยามนวัตกรรม.” กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา. (2552). “รายงานการสังเคราะห์งานวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา.” สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลและนิติการ. (2551). “แบบบรรยายลักษณะงาน.” กลุ่มแผนอัตรากำลัง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

ภาษาต่างประเทศ

- Capra, Fritjof. (1996). “The Web of Life.” Brockman, Inc.
- Charmaz, K. (2006). “Constructing Grounded Theory: A Practical Guide through Qualitative Analysis.” California: Sage Publication.
- Creswell, J. W. (1998). “Qualitative Inquiry and Research Design Choosing Among Five Tradition.” London: Sage Publication.
- Denzin, N. K. and Lincoln, Y. S. (2008). “Strategies of Qualitative Inquiry.” 3rd ed. California: Sage Publication.
- Diamond, Jared. (1997). “Guns, Germs and Steel: The fates of Human Societies.” Brockman, Inc.
- Dyer, Jeff and et al. (2011). “The Innovator’s DNA: mastering the five skills of disruptive innovators.” Harvard Business School Publishing.
- Hoy, W. K. and Miskel, C. G. (2008). “Educational administration: Theory, research, and practice.” 8th ed. New York: McGraw-Hill.
- Kanter, R.M. (1988). “Changes-Master Companies: Environments in which Innovations Flourish.” In R.L. Kuhn (Ed.), Handbook for Creative and Innovative Managers. McGraw-Hill.
- Kuhn, Thomas S. (1962). “The Structure of Scientific Revolutions.” University of Chicago Press.
- Yuduo, Lu and et al. (2011). “Implications of I Ching on innovation management.” Chinese Management Studies, 5: 394-402.
- Lueeke, R. and Katz, R. (2003). “Managing creativity and innovation.” Boston: Harvard business School Press.
- Maykut, P. and Morehouse, R. Beginning (1994). “Qualitative Research: A Philosophic and Practical Guide.” London: The Falmer Press.
- Miles, M. B. and Huberman, A. M. (1994). “Qualitative Data Analysis.” 2nd ed. London: Sage Publication.

- Patton, M. Q. (1990). "Qualitative Evaluation and Research Methods." 3rd ed. California: Sage Publication.
- Rogers, Everett M. (1983). "Diffusion of innovations." 3th ed. The Free Press, A Division of Macmillan Publishing Co., Inc.
- Shafritz, J.M. and Ott, J.S. (2001). "Classics of Organization Theory." 5th ed. Harcourt. Inc.
- Strauss, A. L. and Corbin, J. M. (1990). "Basic of Qualitative Research: Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory." 2nd ed. California: Sage Publication.
- Tepic, Mersiha and et al. (2013). "Complexities in innovation management in companies from the European industry: A path model of innovation project performance determinants." *European Journal of Innovation Management*, 16: 517-550
- Zhou, J. and George, J. M. (2001). "When job dissatisfaction leads to creativity: Encouraging the expression of voice." *Academy of Management Journal*. 44: 682 – 696.